

KUVITUS SANNA MANDER

Luovuuden puolustuskurssi

Grafian
hallitusohjelma-
tavoitteet 2027–2031

grafian

1. Luova talous voisi olla Suomen valttikortti

Visuaalisen viestinnän suunnittelu näkyy ympärillämme kaikessa; kaikki käyttöliittymät painetuista julkaisuista verkkoympäristöihin, kuvituksista ja fonteista brändi-ilmeisiin on jonkun suunnittelema. Hyvä suunnittelu ei hyppää silmille, mutta vaikuttaa vahvasti.

Luova talous tuo kasvua ja hyvinvointia. Luovat alat ovat globaali kasvuala, jolla on suuri potentiaali. Kansainväliset asiakkuudet ovat jo nyt arkipäivää monelle – yksinyrittäjänäkin toimivalle – suomalaiselle suunnittelijalle. IPR-oikeuksien luomat mahdollisuudet, skaalautuvuus ja maailmanlaajuiset toimintamahdollisuudet ovat mahdollisuuksia, joita tulee tukea. Tarpeet ja toimintatavat tulee tunnistaa, jotta kasvupotentiaalia voidaan ruokkia. Luovan talouden kasvustrategia antaa tähän suuntaviivoja.

Laadukas ja ymmärrettävästi muotoiltu visuaalisen viestinnän suunnittelu ja kansalaisten visuaalinen medialukutaito edesauttaa osallisuutta ja sitä kautta demokratiaa, lisää hyvinvointia ja vauhdittaa taloutta. Suomi on tunnettu designin suurvalta. Panostaminen tuotteiden ja palveluiden brändiin ja visuaaliseen identiteettiin edistää kysyntää.

Elinvoimainen suomalainen kulttuuri on maaperä, josta myös luova talous kasvaa. **Kulttuuribudjetti tulisi saada prosenttiin ja ansiokas kulttuuripoliittinen selonteko** on pantava toimeen. Kulttuuriin laitettut rahat ovat investointi Suomen talouden kasvuun.

2. Luovan alan mikroyrityjyyden erityispiirteet tunnistettava

Luovan suunnittelun ala ennakoi usein millaisia muutoksia työelämässä on luvassa. Esimerkiksi **mikroyrityjistä koostuva verkosto**, josta koostetaan eri projekteihin sopivat tekijät, on yleistynyt malli. Yhteiskunnan jäykät rakenteet eivät pysy perässä muutoksessa, jossa yksinyrityisyys ja verkostomainen tekeminen yleistyy ja työsuhteinen työ vähenee.

Kannustinloukkuja on purettava ja esimerkiksi työttömyysturvan ja muiden sosiaalietuuksien **suojaosat** tulisi pikaisesti palauttaa. Suojaosien poisto on tuonut mukanaan merkittävää epävarmuutta ja kannustinloukkuja: työn teon tulisi olla aina kannattavaa. Aktiivisuuden ei myöskään pidä johtaa etuuksien menettämiseen ennen kuin työ johtaa tuloksiin ja ihminen alkaa saada elämiseen riittäviä tuloja.

Yrittäjien työttömyysturva koetaan yleisesti epäselväksi.

Työvoimaviranomaisen jaottelussa luovat tekijät luokitellaan usein päätoimisiksi yrittäjiksi, jopa ilman Y-tunnusta, mikä taas vaikeuttaa sosiaaliturvan saamista. Etuuksien kriteerit tulisi päivittää vastaamaan tämän päivän todellisuutta. On varmistettava, että myös palkkatyötä ja yrittäjyyttä yhdistävillä henkilöillä on mahdollisuus työttömyysturvaan.

3. Tekijöiden oikeuksia kunnioitettava myös tekoälyn aikakaudella

Digitalisaation jälkeen suurin visuaalisen viestinnän alaan vaikuttanut murros on tekoäly. Ihmisen luovaa panosta tarvitaan kuitenkin jatkossakin. Tekoälyyn liittyvä murros on vielä käsillä ja kaikki vaikutukset eivät ole selvillä.

Joka tapauksessa visuaalisen viestinnän suunnittelun työpaikoista osa, etenkin suorittavampi tekeminen, tulee vähentymään. Samaan aikaan **alan aloituspaikkoja on lyhytnäköisesti lisätty** voimakkaasti alan korkeakouluissa ilman, että opetuksen resursseja olisi juurikaan kasvatettu. Alalle valmistuu tällä hetkellä liikaa korkeakoulutettuja osaajia tilanteessa, jossa työsuhteista työtä ei ole tarjolla ja ainoana vaihtoehtona on epävarma ura itsensätyöllistäjänä.

Selkeä korjattava ongelma liittyy tekoälyn käyttämän luovan materiaalin tekijänoikeuksiin. Tekoälyä on koulutettu luovilla sisällöillä niin, etteivät alan ammattilaiset ole saaneet asianmukaista korvausta. Murroksen keskellä tekijöiden oikeudet ja toimeentulo on turvattava. Euroopan parlamentti on hyväksynyt (3/26) suositukset, joilla halutaan varmistaa tekijänoikeussuoja tekoälyjärjestelmien käytön yhteydessä. Yhtiöiden tulisi raportoida teoskohtaisesti, mitä aineistoa tekoälyn kouluttamiseen on käytetty. Tämä vaatimus tulee panna käytäntöön myös Suomessa.

Tekijänoikeuksien kollektiivista lisensointia on vahvistettava ja tekijänoikeusjärjestöille on saatava oikeus edustaa tekijöitä oikeudenkäynneissä. Yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä tulisi uudistaa eurooppalaisen mallin mukaiseksi. Laitepohjainen hyvitysjärjestelmä toisi säästöjä valtion kassaan.

Lisätiedot

Toiminnanjohtaja

Katri Soramäki

+358 50 344 6747

katri.soramaki@grafia.fi

Viestintä- ja yhteiskuntasuhdepäällikkö

Katja Ojala

+358 40 847 3875

katja.ojala@grafia.fi

Visuaalisen viestinnän suunnittelijoiden järjestö Grafia ry

www.grafia.fi

grafica